

Příloha A
Projektový dokument

**OSOBY VYSTAVENÉ BOJOVÉ ZÁTĚŽI NA UKRAJINĚ A JEJICH
RODINY: ANALÝZA DOSTUPNÝCH SLUŽEB, KOORDINACE,
PODPORA REFERENČNÍCH CEST A POSÍLENÍ SPOLUPRÁCE
MEZI RELEVANTNÍMI AKTÉRY**

Typ projektu:	FC
Sekundární typ projektu:	PX
Geografické pokrytí:	14 krajů České republiky
Implementační organizace:	Mezinárodní organizace pro migraci (IOM), Česká republika
Příjemci podpory:	Přímí příjemci projektu ✓ Osoby vystavené bojové zátěži na Ukrajině (OVBZ) a jejich rodiny ✓ Pracovníci první linie v kontaktu s OVBZ a jejich rodinami ✓ Nevládní organizace a centra poskytující psychosociální pomoc a krizovou intervenci ✓ Stání správa a samospráva ✓ Relevantní partneři ve 14 krajích ČR Nepřímí příjemci projektu ✓ Další neziskové organizace pracující s cizinci ✓ Organizace diaspory ✓ Místní komunity ✓ Duchovní organizace ✓ Akademické a výzkumné instituce ✓ Soukromý sektor
Partneři:	• Úřad Vlády ČR (Zmocněnkyně pro lidská práva) • Ministerstvo vnitra ČR • Ministerstvo zdravotnictví ČR • Ministerstvo obrany ČR • Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR • Mezinárodní organizace pro migraci (IOM Czechia) • Centra na podporu integrace cizinců (CPIC) • Národní ústav duševního zdraví (NUDZ) • Centra duševního zdraví (CDZ)

	• Apoštolský exarchát řeckokatolické církve v ČR • SPONDEA • Centrum Paraple • Spolek VLČÍ MÁKY
Kód projektu	
Doba realizace:	6 měsíců (1. říjen 2025–31. březen 2026)
Rozpočet:	780,000 CZK

Shrnutí

Ruská invaze na Ukrajinu, která začala v roce 2022, zásadně ovlivnila bezpečnostní situaci, humanitární pomoc i společenskou stabilitu. Jedním z nejvýraznějších důsledků války byl nucený odchod milionů lidí, které uprchly před násilím a nestabilitou do jiných evropských zemí. K 30. dubnu 2025 bylo podle údajů Ministerstva vnitra v České republice evidováno 369 705 občanů Ukrajiny s přiděleným statusem dočasné ochrany, přičemž většinu z nich tvoří ženy a děti.¹

Předpokládá se, že v případě příměří nebo trvalého míru se část těchto osob vrátí zpět na Ukrajinu, aby znovu navázala na svůj předchozí život. Pro mnohé však návrat kvůli situaci na Ukrajině, například kvůli ztrátě domova nebo blízkých, nebude možný. Někteří z nich se rozhodnou se zůstat v České republice, kde se již socio-ekonomicky adaptovali a začali zde budovat nový život. V roce 2024 uvedlo v průměru 45 % uprchlíků v Česku, že by se vrátili na Ukrajinu oproti 67 % v roce 2023.² S pokračováním války se tento podíl bude pravděpodobně dále snižovat. Podle odhadu Úřadu vlády ČR se počet uprchlíků z Ukrajiny, kteří by mohli v Česku střednědobě zůstat pohybuje mezi 258 a 280 tisíci.³

Mnohé rodiny byly v důsledku všeobecné mobilizace rozděleny. Ačkoliv nelze přesně předvídat další vývoj konfliktu, lze očekávat, že část rodin se bude snažit o opětovné sloučení v Česku, zatímco jiní se vrátí. Přestože se očekává, že počet osob vystavených bojové zátěži (OVBZ)⁴ přicházejících do České

¹ Ministerstvo vnitra ČR: Cizinci ze třetích zemí s povoleným pobytem na území České republiky a cizinci zemí EU a Islandu, Norska, Švýcarska a Lichtenštejnska se zaevidovaným pobytem na území České republiky k 30. 04. 2025 (xlsx): <https://mv.gov.cz/soubor/04-2025-tab-internet-stav-k-30-04-2025-xlsx.aspx>.

² IOM DTM: Regionální odpověď na Ukrajinu: Potřeby, úmysly a hraniční pohyb: <https://dtm.iom.int/online-interactive-resources/ukraine-regional-response-dashboard/index.html?category=Demographic%20Profile&survey=intentions>.

³ Úřad vlády České republiky: Dočasná ochrana 2022-2024: Kapitoly z adaptace a integrace osob vysídlených v důsledku ruské invaze na Ukrajinu: https://migracnikonsorcium.cz/wp-content/uploads/2025/01/Docasna-ochrana-ohlednuti_ZLP.pdf

⁴ Pozn.: Ačkoli v mezinárodním úzu a na Ukrajině lze použít termín (válečný) veterán, v ČR je tento termín definován zákonem a zahrnuje jiné kategorie osob, proto hovoříme o osobách vystavených bojové zátěži (OVBZ).

republiky bude relativně nízký a jejich pobyt bude řízen pobytovým režimem a politikou Ukrajiny, je potřeba systém připravit na jejich udržitelné začlenění.

Česká republika sice rozvinula systém podpory pro osoby s dočasnou ochranou, ale OVBZ mají specifické potřeby – čelí zdravotnímu a psychickému vypětí traumatického či jiného charakteru, sociální nejistotě, nejasnému uznání veteránského statusu na Ukrajině a jazykovým i kulturním bariérám. Je proto nutné vytvořit integrovaný systém duševní a psychosociální podpory a pomoci s návratem do civilního života. Důležitou roli v tomto procesu hraje také sjednocení rodin, které přispívá ke stabilitě a usnadňuje začlenění těchto osob do společnosti.

1. Odůvodnění projektu

KONTEXT

Česká kancelář Mezinárodní organizace pro migraci (IOM Czechia) začala od roku 2022 mapovat možnosti podpory začlenění osob vystavených bojové zátěži na Ukrajině zpět do civilního života v České republice – ať už přicházejí za svými rodinami, nebo odcházejí z Ukrajiny z jiných důvodů. Vzhledem k současné situaci na Ukrajině se prozatím nejedná o systémový problém s výraznými dopady pro Českou republiku. Nicméně možné budoucí scénáře vyvolávají napříč veřejnou správou na národní i krajské úrovni důležitou otázku, jak tyto osoby a jejich rodiny podpořit. Přičemž jednotlivé resorty pochopitelně mohou nahlížet na tuto problematiku z různých pohledů a zaměřovat se např. na otázky sociální, bezpečnostní, zdravotní, návratu do civilu a další.

Cílem navrhovaného projektu je přispět k vytvoření národního a regionálního mechanismu podpory válečných OVBZ z Ukrajiny a jejich rodin, a to prostřednictvím mapování a školení klíčových aktérů.

IOM bude hrát zásadní roli při propojování aktérů na národní i regionální úrovni. Zároveň přispěje k vytvoření tzv. telemostu mezi OVBZ a odborníky na psychosociální podporu této cílové skupiny působícími na Ukrajině i v zahraničí. V neposlední řadě zajistí distribuci informačních materiálů a realizaci školení pro klíčové aktéry z neziskového a veřejného sektoru, zaměřených na vhodné přístupy k práci s OVBZ a jejich rodinami. Školení se bude věnovat dopadům na duševní zdraví, mezilidské vztahy a možnostem stabilizace a zotavení. Základní školení bude vycházet z psychosociálně informovaného přístupu, který zahrnuje také metodiku práce s traumatem (*trauma-informed approach*). Projekt rovněž zahrnuje aktivity zaměřené na prevenci domácího násilí, vykořisťování, obchodu s lidmi a obecné kriminality. Nástroje, metodiky a know-how vytvořené v rámci projektu, budou dále využitelné také pro české občany se zkušeností s ozbrojeným konfliktem.

ANALÝZA PROBLÉMU

Ozbrojený konflikt na Ukrajině, který v únoru 2022 eskaloval do rozsáhlé invaze, vedl k významným systémovým dopadům v oblasti bezpečnosti, zdraví, humanitární pomoci a společenské stability. Jedním z očekávaných důsledků válečného konfliktu je vznik početné skupiny veteránů na Ukrajině, odhadem 3 % dospělé populace, tedy přibližně 936 000 osob (bez započtení aktivních vojáků, obyvatel

oblastí mimo kontrolu ukrajinské vlády a osob bez přístupu k mobilnímu telefonu)¹, kteří prošli extrémní fyzickou i psychickou zátěží. Ačkoli většina těchto osob zůstává na Ukrajině, část z nich může hledat útočiště nebo sloučení s rodinou v České republice. Tato skupina zahrnuje osoby s přímou zkušeností z války, často poznamenané vážnými fyzickými zraněními, ztrátou blízkých a dlouhodobým vystavením extrémnímu stresu. Navrhovaný projekt si klade za cíl připravit, propojit a posílit kapacity klíčových regionálních aktérů stávajícího systému na národní a krajské úrovni tak, aby byl připraven na podporu procesu návratu do civilního života jednotlivců nebo menších skupin, a zároveň byl v případě potřeby škálovatelný.

Mezi veterány na Ukrajině jsou velmi rozšířeny psychické obtíže (např. 52,6 %² z nich trpí posttraumatickou stresovou poruchou a dalšími obtížemi), což představuje zásadní výzvu při jejich návratu do civilního života a do společnosti. Významné jsou i překážky v zaměstnávání a rekvalifikaci (51,7 % očekává problémy s nalezením práce kvůli absenci přizpůsobených pracovních míst a rekvalifikačních programů). Zatímco 35 % uvádí příznaky deprese a 23 % pocity smutku či beznaděje. Ve srovnání s běžnou populací OVBZ častěji volí rizikové zvládací strategie (tzv. *coping strategies*), například omezují výdaje na vzdělání, vynechávají dluhové splátky nebo se spoléhají na neformální a rizikové zdroje příjmů. Včasnou intervenci často brzdí stigma spojené s duševním zdravím a omezená kapacita zdravotnické infrastruktury. Navíc muži z této skupiny často preferují terapeutů s vlastní zkušeností z fronty.³

Mezi nejčastější duševní poruchy u válečných veteránů a osob zasažených bojovým traumatem patří **depresivní porucha** (MKN-11: 6A70/6A71, DSM-5-TR: Major Depressive Disorder) charakterizovaná přetrvávajícím smutkem, ztrátou zájmu a únavou. Časté jsou také **úzkostné poruchy**, zejména generalizovaná úzkostná porucha a panická porucha (DSM-5-TR: Generalized Anxiety Disorder, MKN-11: 6B00). Dále je běžně diagnostikovaná **posttraumatická stresová porucha** (PTSD – MKN-11: 6B40, DSM-5-TR: 309.81), která se často vyskytuje spolu s **komplexním PTSD** (cPTSD – MKN-11: 6B41), jež zahrnuje navíc přetrvávající problémy v oblasti emocí, identity a vztahů. Rozšířené jsou také **poruchy spánku** (MKN-11: 7A), které se projevují nespavostí, nočními můrami či narušeným spánkovým rytmem. Objevují také **poruchy způsobené užíváním návykových látek**, zejména alkoholu, opioidů a sedativ (MKN-11: 6C40–6C4Z, DSM-5-TR: Substance Use Disorders) – často jako forma samoléčby psychických obtíží. Někteří jedinci trpí i **somatizačními poruchami** (MKN-11: 6B60), kdy se psychické potíže projevují jako tělesné symptomy bez zjištěné lékařské příčiny, přičemž častým a výrazně zatěžujícím symptomem bývá i **tinnitus** (MKN-11: AB51.0), tedy hučení v uších, který může souviset s hlukovou expozicí i psychickým stresem. Dalším klinicky významným konceptem je morální trauma

¹ IOM DTM Ukrajina: Profily veteránů a výzvy reintegrace na Ukrajině. Tematický přehled. Březen 2025: <https://dtm.iom.int/reports/ukraine-veteran-profiles-and-reintegration-challenges-ukraine-march-2025?close=true>.

² Veteránský Fond: Výsledky šestého šetření provedeného Ukrajinským fondem pro veterány o potřebách veteránů a veteránek (říjen-listopad 2024, průzkumu se zúčastnilo 1 025 osob). V ukrajinštině: <https://veteranfund.com.ua/analitics/analiz-potreb-ta-problem-veteraniv-ta-veteranok-za-2024-rik/>.

³ IOM Ukrajina: Život po konfliktu – průzkum sociodemografického profile veteránů konfliktu na východní Ukrajině, leden 2020: https://ukraine.iom.int/sites/g/files/tmzbd11861/files/documents/veterans_reintegration_survey_2020_eng.pdf.

(*moral injury*), které není oficiální diagnózou, ale označuje hluboký vnitřní konflikt a narušení hodnotového systému, často v důsledku eticky náročných válečných zkušeností.

V případě útlumu aktivního zapojení do bojových operací lze očekávat návrat osob, které se účastní bojů, do civilního života. Jednou z pravděpodobných destinací pro část z nich bude Česká republika, a to zejména z důvodu přítomnosti rodinných příslušníků, kteří zde získali dočasnou ochranu, našli zaměstnání a vytvořili podpůrné sítě. Dalšími faktory jsou početná ukrajinská diaspora a geografická blízkost. Tento předpoklad potvrzují i mediánové odhady Úřadu vlády ČR, podle nichž by se počet ukrajinských občanů, kteří v Česku zůstanou střednědobě, mohl pohybovat mezi 258 a 280 tisíci. Mnozí z těchto přicházejících OVBZ tak nebudou izolovanými jednotlivci, ale budou součástí rodinných celků, jejichž stabilita a podpora bude klíčová pro úspěšné začlenění do společnosti.

Přestože Česká republika v posledních letech rozvíjí systém integrační podpory pro osoby s dočasnou ochranou, potřeby OVBZ jsou specifické. Jedná se o cílovou skupinu, která má celou řadu zdravotních a psychických potřeb, čelí sociálních nejistotě a často i nejasnému právnímu postavení veteránů na Ukrajině, což vyvolává otázky, zda by měli nárok na související výhody v České republice (i pokud by na Ukrajině získali veteránský status). Jejich postavení a možnosti mohou být dále ztíženy jazykovou a kulturní bariérou. Tyto faktory zvyšují zranitelnost OVBZ vůči manipulativním, vykořisťujícím a kriminogenním praktikám. Přítomnost rodiny v České republice může být významným stabilizačním faktorem, v některých případech však také zdrojem dodatečné zátěže – zejména pokud nejsou dostupné služby zaměřené na komplexní rodinnou práci, psychosociální a duševní podporu (MHPSS) nebo krizovou intervenci.

Navrhovaný projekt prostřednictvím budování resilientní záchranné a ochranné sítě přispívá ke snížení rizika psychosociální zranitelnosti a k prevenci násilí. Pro zajištění úspěšného a bezpečného začlenění OVBZ je potřeba vytvořit komplexní a regionálně ukotvený systém podpory na úrovni jednotlivce, rodiny i komunity založený na systémovém přístupu. Takový přístup by měl zahrnovat nejen samotné OVBZ, ale také jejich rodinné příslušníky, širší komunitu, samosprávu, státní správu a sociální a zdravotní systém. Jedním z klíčových kroků je proto mapování a identifikace dostupných služeb v jednotlivých krajích ČR, analýza kapacit a mezer, a návrh opatření, která povedou k zachycení a systematickému začlenění OVBZ a jejich rodin do české společnosti.

2. Popis projektu

Záměr

Zlepšit koordinovanou podporu pro OVBZ a jejich rodiny prostřednictvím posílení zapojení institucí a občanské společnosti.

Tato iniciativa si klade za cíl zlepšit koordinovanou podporu OVBZ a jejich rodin prostřednictvím posílení spolupráce mezi veřejnými institucemi a organizacemi občanské společnosti. Sjednocením úsilí a zdrojů usiluje o efektivnější poskytování služeb, lepší dostupnost podpory při návratu do civilního života a dlouhodobé zlepšení kvality života OVBZ komunity.

- 1. CÍL:** Zástupci veřejné správy a občanské společnosti jsou připraveni reagovat na specifické potřeby OVBZ a jejich rodin na základě komplexního mapování potřeb, kapacit i aktérů, které slouží jako základ pro vytvoření koordinovaných referenčních cest.

Veřejná správa a občanská společnost jsou vybaveny tak, aby mohly efektivně reagovat na specifické potřeby OVBZ a jejich rodin. Tato připravenost vychází z rozsáhlého mapování potřeb, dostupných

služeb a klíčových aktérů, které slouží jako základ pro vytvoření koordinovaných referenčních cest. Tyto cesty zajišťují, že podpora je poskytována včas, cíleně a v souladu s jedinečnými okolnostmi každého jednotlivce či rodiny.

Časový rámec: 1. 10. 2025–31. 3. 2026

Výstup 1.1:

Posílení koordinace zúčastněných aktérů a referenčních cest pro identifikaci a ochranu OVBZ a jejich rodin

vytvořených nebo posílených existujících referenčních mechanismů, které zajišťují OVBZ a jejich rodinám právo na přístup k ochraně

AKTIVITY

1.1.1. Setkání národní koordinační platformy

V rámci této aktivity budou zorganizována minimálně dvě setkání národní koordinační platformy. Jejím cílem je sdílení aktuálních informací z jednotlivých regionů, koordinace možných aktivit, sdílení dobré praxe ze zahraničí, komunikace s ukrajinskými partnery, sledování aktuální situace, identifikace nedostatků a návrh případných systémových nebo legislativních změn.

Výsledek aktivity: alespoň 2 setkání národní koordinační platformy

1.1.2. Mapování a nastavení spolupráce s organizátory platform a s ostatními aktéry v oblasti reintegrace a psychosociální podpory OVBZ a jejich rodin

Tato aktivita zahrnuje analýzu zaměřenou na mapování národních a krajských (případně i nižších) platform. Vybrané platformy budou osloveny ke spolupráci a bude jim představeno téma psychosociální podpory a začlenění OVBZ včetně podpory jejich rodin.

Výsledek aktivity: 1 analýza zaměřená na mapování národních a krajských platform a představení projektu na minimálně dvou platformách

1.1.3. Organizace setkání klíčových aktérů a představení projektu

V minimálně čtyřech vybraných regionech IOM zorganizuje setkání s klíčovými aktéry a představí jim cíle projektu. Na toto setkání budou pozváni poskytovatelé psychosociální podpory, zástupci místních samospráv a další relevantní aktéři z neziskového sektoru.

Výsledek aktivity: minimálně 4 setkání klíčových aktérů v regionech

1.1.4. Mapování dostupných služeb nezbytných pro podporu OVBZ a jejich rodin v jednotlivých regionech

V rámci této aktivity proběhne rozsáhlé mapování všech 14 krajů (v současné době již bylo dokončeno předběžné mapování pěti z nich – Ústeckého, Jihočeského, Libereckého, Vysočiny a Jihomoravského). Nyní se zaměříme na Karlovarský, Královehradecký, Moravskoslezský, Olomoucký, Pardubický, Plzeňský, Středočeský a Zlínský kraj a na Hlavní město Prahu s cílem získat přehled služeb nezbytných pro návrat OVBZ do civilního života a podporu jejich rodin.

Mapování zahrne aktéry poskytující relevantní služby pro OVBZ a jejich rodiny, a to včetně těch, které jim mohou být poskytnuty na základně pobytového oprávnění ze strany státu a dalších aktérů. Patří sem neziskové organizace pracující s uprchlíky v jednotlivých regionech, místní samosprávy, psychologická a psychosociální centra, poradenské služby, klíčoví zaměstnavatelé apod. Výsledek této analýzy na regionální úrovni ukáže, jaké služby jsou dostupné, které je potřeba posílit a které zcela chybí a je potřeba je pro úspěšné začlenění OVBZ a podporu jejich rodin zavést. Zvláštní pozornost bude věnována dostupnosti služeb pro duševní zdraví a psychosociální podporu (MHPSS) a krizové pomoci pro OVBZ a jejich rodiny, což je zásadní vzhledem k závažným psychickým dopadům a souvisejícím sociálním a bezpečnostním rizikům. Mapování také zahrne dostupné kapacity krizového ubytování.

Výsledek aktivity: rozsáhlá analýza služeb ve 14 krajích

Výstup 1.2.:

Zástupci veřejné správy a občanské společnosti mají přístup k nástrojům a zdrojům pro ochranu práv OVBZ a jejich rodin

zástupců veřejné správy a občanské společnosti, kteří disponují kapacitami, zdroji nebo nástroji na ochranu práv OVBZ a jejich rodin

1.2.1. Mapování vzdělávacích potřeb v oblasti poskytování psychosociální podpory a péče o duševní zdraví

V rámci této aktivity IOM zkontaktuje vybraná centra a pracovníky prvního kontaktu, kteří poskytují psychosociální podporu (MHPSS) a krizovou intervenci a představí jim téma začleňování OVBZ a podpory jejich rodin a metodologii peer podpory. Prostřednictvím místního nebo dotazníkového šetření či fokusních skupin zmapuje vzdělávací potřeby související s aspektem duševního zdraví a psychosociální podpory při návratu do civilního života, včetně léčby depresivních, úzkostných a posttraumatických poruch, které jejich zaměstnanci mají, aby byli schopni poskytnout včas adekvátní péči o duševní zdraví a psychosociální podporu OVBZ a jejich rodinám.

Výsledek aktivity: přehled potřeb v jednotlivých regionech pro poskytování péče o duševní zdraví a psychosociální podpory

1.2.2. Školení ve vybraných regionech pro klíčové aktéry

V rámci této aktivity IOM zorganizuje školení pro klíčové aktéry zaměřené na péči o duševní zdraví a psychosociální podporu a začlenění OVBZ a jejich rodin do hostitelské komunity v České republice. Na školení budou pozvaní zástupci neziskových a jiných organizací poskytujících krizovou intervenci a psychosociální a jinou podporu (např. Spondeo, Paraple, Vlčí máky s ohledem na jejich expertízu a program REVECA atd.), stejně jako zástupci státní správy a samosprávy.

Aktivita bude zahrnovat také základní odborné školení o psychosociálně informovaném přístupu, který zahrnuje (ale není omezen na) přístup zohledňující trauma. Školení bude určeno pro všechny, kteří přicházejí do kontaktu s osobami s možnou traumatickou zkušeností – lékaře, zdravotníky, pracovníky Úřadu práce, neziskových organizací, personalisty zaměstnavatelů či pracovníky CPIC (*frontliners*) – aby věděli, jak komunikovat citlivě a adekvátně. Součástí školení bude také vypracování návrhu, jak o tomto tématu komunikovat s veřejností.

Na základě školení budou vytvořeny praktické materiály pro rozpoznání psychických důsledků bojového nasazení, vycházející z návrhů použitých při školení. Materiály budou určeny tzv. *frontliners*, ale také pro zaměstnavatele, ubytovatele, pro partnery, spolubydlící či rodinné příslušníky. Nabídnou

srozumitelný návod, jak včas rozpoznat známky psychického strádání a jak na ně citlivě reagovat v běžné komunikaci či jak předcházet eskalaci případného napětí.

Výsledek aktivity: Bude realizováno minimálně 5 školení ve vybraných regionech pro klíčové aktéry (45 vyškolených osob) a vypracovány 2 manuály pro rozpoznání psychických důsledků bojového nasazení (určený pro tzv. *frontliners* a pro rodinné příslušníky).

1.2.3. Zřízení linky pomoci a MHPSS telemostu

Tato aktivita zahrnuje zřízení specializované linky poskytující informace o dostupných službách a zajišťující předávání kontaktů pro OVBZ a jejich rodiny, stejně jako poskytování informací relevantním aktérům. Součástí je také rozvoj spolupráce s ukrajinskými odborníky za účelem posílení kapacit pro realizaci telemostů. IOM bude zprostředkovávat spojení mezi OVBZ nebo jejich rodinnými příslušníky, kteří se nacházejí v České republice, a příslušnými odborníky či centry na Ukrajině, které poskytují psychosociální podporu a krizovou intervenci. Tato linka bude zřízena jako součást systému okamžité emocionální podpory. Její význam je zvláště důležitý vzhledem k omezenému počtu specialistů v České republice s odborností v této oblasti, a také kvůli potřebě kulturní a jazykové blízkosti. Linka bude zřízena v rámci projektu; samotný MHPSS telemost však bude plně financován z jiných zdrojů.

Výsledek aktivity: Vytvoření IOM linky pro poskytování informací OVBZ, jejich rodinám a dalším relevantním aktérům. Linka bude sloužit jako kontaktní bod pro OVBZ a jejich rodiny v oblasti sociální a zdravotní podpory.

1.2.4. Informační kampaň zaměřená na destigmatizaci dopadů válečné zkušenosti na psychiku a vztahy a zvýšení povědomí o dostupnosti podpory pro odbornou veřejnost a ukrajinskou komunitu

Ve spolupráci se zástupci Ministerstva vnitra ČR a Národním ústavem duševního zdraví budou vytvořeny informační materiály pro odbornou veřejnost zaměřené na včasné rozpoznání známek psychického strádání, citlivou komunikaci v každodenních situacích, včetně způsobu, jak předcházet eskalaci napětí, a přehled dostupných forem pomoci. Tyto materiály budou distribuovány mezi relevantní aktéry, pracovníky prvního kontaktu, a zástupce místní samosprávy i státní správy.

Pro ukrajinskou komunitu bude realizována online informační kampaň zaměřená na snížení stigmatizace tématu duševního zdraví, zvýšení povědomí o známkách psychického strádání a výskytu duševních obtíží, včetně depresivní, úzkostné či posttraumatické stresové poruchy, a poskytování praktických informací o tom, jak a kde vyhledat odbornou pomoc. V případě potřeby budou během interakcí s členy ukrajinské komunity zajištěna doporučení na konkrétní služby.

Výsledek aktivity: Vytvoření informačních materiálů zaměřených na známky psychického strádání a výskyt duševních obtíží a jejich distribuce mezi relevantní aktéry a pracovníky prvního kontaktu. Vytvoření online kampaně zaměřené na snížení stigmatu tématu duševního zdraví pro ukrajinskou komunitu.

3. Role klíčových aktérů

• Úřad Vlády ČR (Zmocněnkyně pro lidská práva)

Koordinuje meziresortní spolupráci. Zajišťuje, aby projekt respektoval lidská práva a potřeby zranitelných skupin. Podílí se na formulaci systémových doporučení. Aktivně se účastní národní koordinační platformy.

• Ministerstvo vnitra ČR

Spolupracuje na destigmatizační informační kampani a podílí se na tvorbě informačních materiálů. Podporuje prevenci kriminogenních jevů v procesu začlenění OVBZ z Ukrajiny, v souladu s vládou schválenou Strategií prevence kriminality. Podporuje možnosti koordinace mezi krajskými platformami.

- **Ministerstvo zdravotnictví ČR**

Zajišťuje odborné vedení v oblasti zdravotní péče a psychosociální podpory. Podporuje zapojení zdravotnických zařízení do mapování a školení.

- **Ministerstvo obrany ČR**

Poskytuje expertní vhled do specifických potřeb OVBZ z Ukrajiny. Může pomoci s identifikací vhodných služeb a programů pro OVBZ. Podílí se na formulaci doporučení pro dlouhodobou podporu.

- **Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR**

Zajišťuje propojení projektu s integračními a sociálními službami. Podporuje rekvalifikaci a zaměstnávání OVBZ z Ukrajiny. Spolupracuje na mapování dostupných služeb v regionech.

- **Mezinárodní organizace pro migraci (IOM Czechia)**

Hlavní implementační partner projektu, koordinuje aktivity na národní i krajské úrovni. Organizuje školení, mapování služeb a vytváří telemost s Ukrajinou. Zajišťuje distribuci informačních materiálů a zřízení linky pomoci.

- **Centra na podporu integrace cizinců (CPIC)**

Regionální partneři pro mapování služeb a poskytování podpory. Účastní se školení a šíří informace mezi migranty. Spolupracují na identifikaci potřeb v jednotlivých krajích. Podporuje nastavení spolupráce krajských platform s ostatními aktéry v regionech.

- **Národní ústav duševního zdraví (NUDZ)**

Spolupracuje na tvorbě informačních materiálů a destigmatizační kampani. Sdílí odborné zkušenosti v oblasti duševního zdraví. Může se podílet na školení klíčových aktérů.

- **Centra duševního zdraví (CDZ)**

Zapojena do poskytování přímé psychosociální podpory OVBZ z Ukrajiny. Předpokládá se jejich účast na školení a sdílení dobré praxe. Pomáhají s mapováním regionálních kapacit.

- **Apoštolský exarchát řeckokatolické církve v ČR**

Zajišťuje duchovní podporu a komunitní zázemí pro OVBZ z Ukrajiny a jejich rodiny. Přispívá k destigmatizaci psychických problémů. Může sloužit jako kontaktní bod pro krizovou intervenci.

- **SPONDEA**

Nezisková organizace poskytující krizovou intervenci a psychosociální podporu. Předpokládá se jejich účast na školení a mapování potřeb. Spolupracuje na přesměrování klientů do vhodných služeb.

- **Centrum Paraple**

Poskytuje odborné služby lidem s poškozením míchy a jejich rodinám, včetně sociální rehabilitace, psychologické podpory a poradenství. V projektu přispěje svými zkušenostmi s prací s osobami se zdravotním postižením, které mohou být i mezi OVBZ z Ukrajiny. Zapojí se do školení, sdílení dobré praxe a podpory při návratu do aktivního života.

- **Spolek VLČÍ MÁKY**

Specializuje se na podporu novodobých válečných veteránů a jejich rodin, včetně psychosociální pomoci, právního poradenství a asistence při návratu do civilního života. V projektu může přispět svými zkušenostmi s prací s českými veterány a OVBZ z Ukrajiny, a zapojit se do školení a osvěty.

4. Monitorování

Monitoring bude probíhat po celou dobu realizace projektu s cílem zajistit včasnou implementaci, kvalitní výstupy a soulad s projektovými cíli. Bude zahrnovat sledování aktivit, výstupů, výsledků, rozpočtu a rizik. Monitorovací aktivity zajistí, že výstupy projektu budou realizovány efektivně a v souladu s časovým plánem. Pravidelné návštěvy lokalit a hodnotící schůzky ověří stav realizace a validitu aktivit, jako jsou koordinační schůzky, školení a mapování služeb. Data budou sbírána a analyzována měsíčně pomocí prezenčních listin, fotodokumentace, dotazníků nebo fokusních skupin za účelem sledování pokroku a informovaného rozhodování. Monitoring rizik se zaměří na zpoždění, zapojení aktérů a využití rozpočtu, přičemž strategie zmírnění budou přezkoumávány během měsíčních koordinačních schůzek.

5. Hodnocení

Vzhledem k tomu, že hlavní dopad projektu na konečné příjemce se očekává až po skončení období realizace projektu, IOM v současné době neplánuje provést hodnocení těchto aktivit v rámci projektu. IOM předloží po ukončení projektu narativní a finanční report dle IOM vzorů.

6. Systém hodnocení výsledků

	Indikátory	Metody ověřování	Výchozí hodnota	Cílová hodnota	Předpoklady
Záměr Zlepšit koordinovanou podporu pro válečné OVBZ z Ukrajiny a jejich rodiny prostřednictvím posílení zapojení institucí a občanské společnosti	Institucionální koordinační mechanismus pro řešení potřeb OVBZ a jejich rodin je zaveden a funguje	Místní/národní orgány, projektová dokumentace	Ne	Ano	NEAPLIKUJE SE
Cíl 1 Zástupci veřejné správy a občanské společnosti jsou připraveni reagovat na specifické potřeby OVBZ a jejich rodin na základě komplexního mapování potřeb, kapacit i aktérů, které slouží jako základ pro vytvoření koordinovaných referenčních cest Krátkodobý cíl 3d.3	# vládních iniciativ zaměřených na poskytování ochrany a podpory při reintegraci OVBZ a jejich rodinám 3d.3b	Projektová dokumentace	0	1	Priority vlády zůstanou stejné

	Indikátory	Metody ověřování	Výchozí hodnota	Cílová hodnota	Předpoklady
Výstup 1.1 Posílení koordinace zúčastněných aktérů a referenčních cest pro identifikaci a ochranu OVBZ a jejich rodin	# vytvořených nebo posílených existujících referenčních mechanismů, které zajišťují OVBZ a jejich rodinám právo na přístup k ochraně	Prezenční listiny, fotodokumentace a databáze aktérů a služeb	0	14	Aktéři jsou ochotní a schopní koordinovat a udržovat referenční mechanismy případů uprchlíků ve zranitelném postavení
Aktivity vedoucí k výstupu 1.1: 1.1.1. Setkání národní koordinační platformy 1.1.2. Mapování a nastavení spolupráce s organizátory platform a s ostatními aktéry v oblasti reintegrace a psychosociální podpory OVBZ a jejich rodin 1.1.3. Organizace setkání klíčových aktérů a představení projektu 1.1.4. Mapování dostupných služeb nezbytných pro podporu OVBZ a jejich rodin v jednotlivých regionech					NEAPLIKUJE SE
Výstup 1.2 Zástupci veřejné správy a občanské společnosti mají přístup k nástrojům a zdrojům pro ochranu práv OVBZ a jejich rodin	# zástupců veřejné správy a občanské společnosti, kteří disponují kapacitami, zdroji nebo nástroji na ochranu práv OVBZ a jejich rodin	Prezenční listiny, fotodokumentace	0	45	Zájem a kapacita odborníků a klíčových aktérů účastnit se nabízených školení
Aktivity vedoucí k výstupu 1.2: 1.2.1 Mapování vzdělávacích potřeb v oblasti poskytování psychosociální podpory a péče o duševní zdraví 1.2.2 Školení ve vybraných regionech pro klíčové aktéry 1.2.3 Zřízení linky pomoci a MHPSS mostu 1.2.4 Informační kampaň zaměřená na destigmatizaci dopadů válečné zkušenosti na psychiku a vztahy a zvýšení povědomí o dostupnosti podpory pro odbornou veřejnost a ukrajinskou komunitu					NEAPLIKUJE SE

5. Časový plán

Aktivita	Odpovědná strana	Doba realizace - měsíce					
		1	2	3	4	5	6
1.1.1 Setkání národní koordinační platformy	IOM						
1.1.2 Mapování a nastavení spolupráce s organizátory platforem a s ostatními aktéry v oblasti reintegrace a psychosociální podpory OVBZ a jejich rodin	IOM						
1.1.3 Organizace setkání klíčových aktérů a představení projektu	IOM						
1.1.4 Mapování dostupných služeb nezbytných pro podporu OVBZ a jejich rodin v jednotlivých regionech	IOM						
1.2.1 Mapování vzdělávacích potřeb v oblasti poskytování psychosociální podpory a péče o duševní zdraví	IOM						
1.2.2 Školení ve vybraných regionech pro klíčové aktéry	IOM						
1.2.3 Zřízení linky pomoci a MHPSS telemostu	IOM						
1.2.4 Informační kampaň zaměřená na destigmatizaci dopadů válečné zkušenosti na psychiku a vztahy a zvýšení povědomí o dostupnosti podpory pro odbornou veřejnost a ukrajinskou komunitu	IOM						

8. Rozpočet

K projektovému návrhu je přiložen podrobný rozpočet.